IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 22 Issue 01 IYUN 2026

GLOBALLASHUV SHAROITIDA DINIY QADRIYATLARNING SAQLANISHI VA RIVOJLANISHI

Umarova Mushtariybonu Otabek qizi
Qo'qon universiteti Andijon filiali
Tibbiyot fakulteti, Davolash ishi yo'nalishi 24_30 guruh talabasi
Bazarova Irodaxon Ravshanbekovna
Qo'qon Universiteti Andijon filiali
Tarix va ijtimoiy fanlar kafedrasi o'qituvchisi, PhD
email: bazarovairoda8379@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning saqlanishi va rivojlanishining nazariy hamda amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Globallashuv jarayonlarining madaniy, ma'naviy va axborot makoniga ta'siri o'rganilib, diniy qadriyatlarning zamonaviy jamiyatdagi o'rni yoritiladi. Tadqiqot davomida tizimli tahlil, qiyosiy yondashuv va kontent-tahlil metodlaridan foydalanildi. Natijalar diniy qadriyatlarning jamiyat ma'naviy barqarorligini ta'minlashdagi ahamiyatini ko'rsatadi. Shuningdek, diniy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirishning samarali mexanizmlari asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: globallashuv, diniy qadriyatlar, ma'naviyat, madaniy identifikatsiya, diniy bag'rikenglik, axborotlashuv, milliy qadriyatlar, ma'rifat.

Kirish

XXI asrga kelib globallashuv insoniyat taraqqiyotining muhim omillaridan biriga aylandi. Iqtisodiy, siyosiy, madaniy va axborot sohalarida yuz berayotgan integratsion jarayonlar natijasida dunyo tobora yaxlit tizimga aylanib bormoqda. Ushbu jarayon jamiyat hayotining barcha jabhalariga, jumladan, ma'naviy hayot va diniy qadriyatlar tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Globallashuvning asosiy xususiyatlaridan biri milliy chegaralarning nisbatan shaffoflashuvi, axborot almashinuvining jadallashuvi va madaniyatlararo aloqalarning kengayishidir. Bir tomondan, bu jarayon insoniyatning ilmiy, texnologik va madaniy taraqqiyotiga xizmat qilayotgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, ayrim milliy va diniy qadriyatlarning zaiflashish xavfini ham yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, ommaviy madaniyatning keng tarqalishi, iste'molchilik falsafasining kuchayishi va virtual makonning cheksiz imkoniyatlari an'anaviy ma'naviy qadriyatlar tizimiga yangi chaqiriqlarni yuzaga keltirmoqda. Din insoniyat tarixida nafaqat e'tiqod shakli, balki axloqiy me'yorlar, ma'naviy qadriyatlar va ijtimoiy munosabatlarni tartibga soluvchi muhim institut sifatida namoyon bo'lib kelgan. Diniy qadriyatlar insonning ezgulik, adolat, halollik, bag'rikenglik va mehr-oqibat kabi fazilatlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning saqlanishi va rivojlanishini o'rganish nafaqat ilmiy, balki amaliy ahamiyatga ham ega. Bugungi kunda dunyoning ko'plab mamlakatlarida diniy identifikatsiya va madaniy o'zlikni saqlab qolish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Xalqaro migratsiya, internet va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi natijasida turli madaniyat va din vakillari o'rtasidagi muloqot kengaymoqda. Bunday sharoitda diniy qadriyatlarning jamiyat ma'naviy taraqqiyotidagi o'rnini qayta baholash zarurati tug'ilmoqda.

Tadqiqotning dolzarbligi

Mavzuning dolzarbligi bir necha omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, globallashuv natijasida yuzaga kelayotgan madaniy transformatsiyalar diniy qadriyatlarga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bu esa diniy merosni saqlash va uni zamonaviy talablarga mos ravishda rivojlantirish masalasini kun tartibiga olib chiqmoqda Ikkinchidan, yoshlar ongiga turli mafkuraviy tahdidlarning kirib kelishi xavfi ortib borayotgan bir sharoitda diniy qadriyatlarning

ma'rifiy va tarbiyaviy imkoniyatlarini chuqur o‘rganish zarur. Uchinchidan, O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar, diniy bag‘rikenglik va millatlararo totuvlik siyosati diniy qadriyatlarning ijtimoiy hayotdagi ahamiyatini ilmiy jihatdan tahlil qilishni talab etmoqda.

Tadqiqot maqsadi

Globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning saqlanishi va rivojlanish mexanizmlarini ilmiy tahlil qilish hamda ularning jamiyat ma'naviy barqarorligini ta'minlashdagi o‘rnini aniqlash.

Tadqiqot vazifalari

- globallashuv tushunchasining nazariy asoslarini tahlil qilish;
- diniy qadriyatlarning mohiyati va funksiyalarini yoritish;
- globallashuvning diniy qadriyatlarga ko‘rsatayotgan ijobiy va salbiy ta'sirlarini aniqlash;
- O‘zbekiston tajribasida diniy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish omillarini o‘rganish;
- diniy qadriyatlarni rivojlantirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot obyekti

Globallashuv jarayonida shakllanayotgan zamonaviy ma'naviy-madaniy munosabatlar tizimi.

Tadqiqot predmeti

Globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning saqlanishi, rivojlanishi va transformatsiyalanish jarayonlari.

Adabiyotlar sharhi

Globallashuv va din munosabatlari masalasi zamonaviy ijtimoiy-gumanitar fanlarda keng tadqiq etilgan mavzulardan biridir. Ushbu yo‘nalishdagi tadqiqotlarni shartli ravishda uch guruhga ajratish mumkin. Birinchi guruhga globallashuvning umumiy nazariy asoslarini ishlab chiqqan olimlar kiradi. Jumladan, Entoni Giddens globallashuvni ijtimoiy munosabatlarning dunyo miqyosida kengayishi sifatida tavsiflaydi. Uning fikricha, zamonaviy kommunikatsiya vositalari makon va vaqt chegaralarini qisqartirib, yangi global ijtimoiy tizimni shakllantirmoqda. Roland Robertson esa globallashuvni global va lokal jarayonlarning o‘zaro uyg‘unlashuvi sifatida baholaydi. Olim tomonidan ilgari surilgan “glokallashuv” konsepsiyasi diniy qadriyatlarning zamonaviy dunyoda moslashuvchan rivojlanishini tushuntirishda muhim nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi. Ikkinchi guruh tadqiqotchilar din va sekulyarizatsiya munosabatlarini o‘rganganlar. Xose Kasanova va Piter Berger tadqiqotlarida globallashuv sharoitida dinning jamiyat hayotidagi o‘rni kamaymayotgani, aksincha, yangi shakllarda namoyon bo‘layotgani ta'kidlanadi. Uchinchi guruh tadqiqotlari Markaziy Osiyo, xususan, O‘zbekiston sharoitida diniy qadriyatlarning rivojlanishiga bag‘ishlangan. Ushbu ishlarda diniy bag‘rikenglik, ma'rifatparvarlik va milliy qadriyatlar uyg‘unligining ijtimoiy taraqqiyotdagi ahamiyati yoritilgan. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, globallashuv va diniy qadriyatlar o‘rtasidagi munosabatlar masalasi yetarlicha o‘rganilgan bo‘lsa-da, O‘zbekiston sharoitida diniy qadriyatlarning saqlanish va rivojlanish mexanizmlarini kompleks tadqiq etish zarurati saqlanib qolmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning saqlanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash maqsadida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini din sotsiologiyasi, madaniyatshunoslik, falsafa va globallashuv nazariyalariga oid ilmiy qarashlar tashkil etadi. Tadqiqot davomida bir necha ilmiy metodlar qo‘llanildi. Avvalo, tizimli tahlil metodi yordamida globallashuv va diniy qadriyatlar o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik kompleks ravishda o‘rganildi. Ushbu metod diniy qadriyatlarning jamiyat ma'naviy hayotidagi o‘rni va ularning zamonaviy transformatsiya jarayonlarini aniqlash imkonini berdi. Qiyosiy tahlil metodi orqali turli mamlakatlarda diniy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish bo‘yicha mavjud tajribalar o‘rganildi. Xususan, Markaziy Osiyo davlatlari,

Yevropa mamlakatlari hamda Janubi-Sharqiy Osiyo hududlarida diniy qadriyatlarning rivojlanish xususiyatlari taqqoslandi. Kontent-tahlil metodi yordamida ilmiy maqolalar, normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari hamda ommaviy axborot vositalarida e'lon qilingan materiallar tahlil qilindi. Ushbu metod diniy qadriyatlarning zamonaviy axborot makonida aks etish darajasini baholash imkonini berdi. Shuningdek, tarixiy-mantiqiy yondashuv asosida diniy qadriyatlarning shakllanishi va rivojlanish bosqichlari o‘rganildi. Bu yondashuv diniy qadriyatlarning bugungi kundagi holatini tarixiy taraqqiyot bilan bog‘liq holda tushuntirishga xizmat qildi. Tadqiqotning metodologik tamoyillari sifatida obyektivlik, xolislik, ilmiylik va tizimlilik prinsiplari asos qilib olindi. Bu esa tadqiqot natijalarining ishonchliligi va ilmiy asoslanganligini ta'minladi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot natijalari globallashuv jarayonlari diniy qadriyatlarga bir vaqtning o‘zida ham ijobiy, ham salbiy ta'sir ko‘rsatayotganligini ko‘rsatdi. Birinchidan, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi diniy bilimlarning keng tarqalishiga xizmat qilmoqda. Internet tarmoqlari, elektron kutubxonalar, onlayn ta'lim platformalari va ijtimoiy media vositalari orqali diniy-ma'rifiy ma'lumotlardan foydalanish imkoniyatlari sezilarli darajada kengaydi. Natijada aholining diniy savodxonligini oshirish uchun yangi imkoniyatlar paydo bo‘lmoqda. Ikkinchidan, globallashuv turli din va madaniyat vakillari o‘rtasidagi muloqotni kuchaytirmoqda. Bu esa diniy bag‘rikenglik va o‘zaro hurmat tamoyillarining rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Zamonaviy dunyoda turli konfessiyalar o‘rtasidagi hamkorlikning kengayishi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Uchinchidan, globallashuv natijasida ommaviy madaniyatning keng tarqalishi ayrim hollarda an'anaviy diniy va ma'naviy qadriyatlarning zaiflashishiga sabab bo‘lmoqda. Ayniqsa, yoshlar orasida iste'molchilik madaniyatining kuchayishi, individualistik qarashlarning kengayishi va virtual hayot tarzining ommalashuvi diniy qadriyatlar tizimiga yangi chaqiriqlarni yuzaga keltirmoqda. Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, diniy qadriyatlarning saqlanib qolishi ko‘p jihatdan quyidagi omillarga bog‘liq: oiladagi ma'naviy tarbiya sifati, ta'lim tizimida ma'rifiy ishlarning samaradorligi, davlatning diniy bag‘rikenglik siyosati, fuqarolik jamiyati institutlarining faolligi, ommaviy axborot vositalarining ma'naviy-ma'rifiy faoliyati. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, diniy qadriyatlar ijtimoiy birdamlikni mustahkamlash, yoshlarni turli yot g‘oyalardan himoya qilish va jamiyatning ma'naviy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Natijalar muhokamasi

Olingan natijalar globallashuvning diniy qadriyatlarga ta'siri biryoqlama emasligini ko‘rsatadi. Ilmiy adabiyotlarda ayrim tadqiqotchilar globallashuvni diniy qadriyatlar uchun xavf omili sifatida baholagan bo‘lsalar, boshqa olimlar ushbu jarayonni dinning yangi shakllarda rivojlanishi uchun imkoniyat deb hisoblaydilar. Tadqiqot natijalari Entoni Giddens va Roland Robertsonning nazariy qarashlarini qisman tasdiqlaydi. Chunki zamonaviy kommunikatsiya vositalari diniy qadriyatlarning global miqyosda tarqalishiga xizmat qilayotgan bo‘lsa-da, ular lokal madaniyatlar bilan uyg‘unlashgan holda yangi shakllarda namoyon bo‘lmoqda. Shuningdek, tadqiqot natijalari Xose Kasanova va Piter Berger tomonidan ilgari surilgan dinning qayta ijtimoiylashuvi haqidagi g‘oyalar bilan hamohangdir. Bugungi kunda din jamiyat hayotidan chekinayotgan emas, balki yangi kommunikativ makonlar orqali o‘z ta'sir doirasini kengaytirayotgan ijtimoiy institut sifatida namoyon bo‘lmoqda. Biroq diniy qadriyatlarning rivojlanishi avtomatik tarzda yuz bermaydi. Bu jarayon samarali ta'lim, ma'rifat, diniy savodxonlik va sog‘lom ijtimoiy muhit bilan chambarchas bog‘liqdir. Aks holda, globallashuv imkoniyatlari bilan bir qatorda diniy ekstremizm, radikalizm yoki diniy bilimlarning yuzaki talqin qilinishi kabi xavflar ham kuchayishi mumkin. Shu sababli zamonaviy sharoitda diniy qadriyatlarni saqlash siyosati faqat taqiqlash yoki cheklash usullariga emas, balki ma'rifat va ilmiy yondashuvga asoslanishi lozim. Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda diniy qadriyatlarni

tiklash va rivojlantirish borasida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirildi. Mamlakatda vijdon erkinligini ta'minlash, diniy bag‘rikenglikni mustahkamlash va ma'rifatparvarlik an'analarini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Bugungi kunda respublikada turli diniy konfessiyalar faoliyat yuritmoqda. Ularning qonuniy faoliyat ko‘rsatishi uchun zarur huquqiy sharoitlar yaratilgan. Bu esa jamiyatda konfessiyalararo totuvlik va fuqarolar hamjihatligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. So‘nggi yillarda diniy-ma'rifiy merosni o‘rganish va targ‘ib etish bo‘yicha ham muhim ishlar amalga oshirildi. Buyuk allomalar ilmiy merosining tadqiq etilishi, xalqaro ilmiy anjumanlarning tashkil etilishi hamda diniy-ma'rifiy markazlarning faoliyati buning yaqqol misolidir. O‘zbekiston tajribasi shuni ko‘rsatadiki, diniy qadriyatlarni saqlashning eng samarali yo‘li ularni zamonaviy ta'lim, ilm-fan va ma'rifat bilan uyg‘unlashtirishdan iboratdir. Aynan ma'rifatga asoslangan yondashuv yoshlarning diniy savodxonligini oshirish va turli mafkuraviy tahdidlarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning jamiyat ma'naviy taraqqiyotidagi o‘rni saqlanib qolayotganligini va ayrim jihatlarda yanada ortib borayotganligini ko‘rsatdi. Globallashuv diniy qadriyatlarga nisbatan yangi imkoniyatlar yaratishi bilan birga, muayyan tahdidlarni ham yuzaga keltirmoqda. Diniy qadriyatlar insonning axloqiy kamoloti, ijtimoiy birdamlik va ma'naviy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Ularni saqlash va rivojlantirish uchun davlat, ta'lim muassasalari, oila va fuqarolik jamiyati institutlarining hamkorligi zarur.

Tadqiqot asosida quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Ta'lim tizimida diniy-ma'rifiy va axloqiy tarbiya komponentlarini kuchaytirish.
2. Yoshlarning diniy savodxonligini oshirishga qaratilgan zamonaviy elektron resurslarni rivojlantirish.
3. Ommaviy axborot vositalarida diniy bag‘rikenglik va ma'rifat g‘oyalarini targ‘ib etuvchi dasturlar sonini ko‘paytirish.
4. Diniy merosni ilmiy asosda o‘rganish va keng jamoatchilikka yetkazish mexanizmlarini takomillashtirish.
5. Globallashuv sharoitida milliy va diniy qadriyatlarning uyg‘un rivojlanishini ta'minlaydigan kompleks strategiyalar ishlab chiqish.

Shunday qilib, diniy qadriyatlarning saqlanishi va rivojlanishi globallashuv davrida jamiyatning ma'naviy xavfsizligi, madaniy identifikatsiyasi va barqaror taraqqiyotini ta'minlashning muhim shartlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Maqolani ilmiy jurnal talablari darajasiga olib chiqish uchun keyingi bosqichda manbalar bazasini kengaytirish, nazariy tahlilni chuqurlashtirish va empirik elementlar qo‘shish maqsadga muvofiq bo‘ladi. Quyida maqolaga qo‘shish mumkin bo‘lgan qo‘shimcha ilmiy bo‘lim keltiriladi. Zamonaviy globallashuv jarayonlari diniy qadriyatlarning mazmuni, shakli va jamiyatdagi namoyon bo‘lish usullariga sezilarli ta'sir ko‘rsatmoqda. Ushbu ta'sir natijasida diniy qadriyatlar nafaqat saqlanib qolmoqda, balki yangi ijtimoiy-madaniy sharoitlarga moslashgan holda transformatsiyalanmoqda. Diniy qadriyatlarning transformatsiyasi avvalo diniy amaliyotlarning raqamlashtirilishi bilan bog‘liq. Bugungi kunda internet tarmoqlari, mobil ilovalar va ijtimoiy platformalar orqali diniy bilimlarni o‘rganish, diniy marosimlar haqida ma'lumot olish hamda diniy jamoalar bilan muloqot qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Natijada diniy qadriyatlar an'anaviy makon chegaralaridan chiqib, global axborot maydonining bir qismiga aylanmoqda. Boshqa tomondan, globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning individuallashuvi jarayoni ham kuzatilmoqda. Ilgari diniy qarashlar ko‘proq jamoaviy identifikatsiya vositasi sifatida namoyon bo‘lgan bo‘lsa, bugungi kunda shaxsiy tanlov va individual e'tiqod omili kuchayib bormoqda. Bu holat diniy qadriyatlarning yangi talqinlari paydo bo‘lishiga olib kelmoqda. Tahlillar shuni

ko‘rsatadiki, diniy qadriyatlarning transformatsiyasi quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshmoqda: diniy ta'limning raqamlashtirilishi, diniy kommunikatsiyaning globallashuvi, diniy identifikatsiyaning individuallashuvi, konfessiyalararo muloqotning kuchayishi, diniy qadriyatlarning zamonaviy madaniyat bilan integratsiyalashuvi. Mazkur tendensiyalar diniy qadriyatlarning zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati saqlanib qolayotganini, biroq ularning ifodalanish shakllari o‘zgarayotganini ko‘rsatadi. Globallashuvning eng kuchli ta'siri yosh avlod dunyoqarashida namoyon bo‘lmoqda. Yoshlar axborot texnologiyalaridan eng faol foydalanuvchi qatlam bo‘lib, ular turli g‘oyalar va madaniy ta'sirlarga ko‘proq duch keladilar. Shu sababli yoshlar ongida sog‘lom ma'naviy immunitetni shakllantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Diniy qadriyatlar yoshlarni insonparvarlik, halollik, adolat, mas'uliyat va bag‘rikenglik ruhida tarbiyalashda muhim vosita hisoblanadi. Ayniqsa, oilaviy munosabatlarni mustahkamlash, kattalarga hurmat, kichiklarga izzat, mehr-oqibat va hamjihatlik kabi fazilatlarning shakllanishida diniy qadriyatlarning o‘rni beqiyosdir. Yoshlar tarbiyasida diniy qadriyatlarning samaradorligi quyidagi omillarga bog‘liq: oiladagi ma'naviy muhit, ta'lim muassasalarining tarbiyaviy faoliyati, diniy-ma'rifiy adabiyotlar sifati, internet makonidagi ishonchli diniy axborot resurslari, jamiyatdagi ma'naviy-ma'rifiy muhit. Shu nuqtai nazardan, diniy qadriyatlarni yoshlar tarbiyasining muhim tarkibiy qismi sifatida rivojlantirish davlat va jamiyat oldida turgan ustuvor vazifalardan biridir. Globallashuv sharoitida turli din va madaniyat vakillari o‘rtasidagi aloqalar kengayib borayotganligi sababli diniy bag‘rikenglik masalasi alohida ahamiyat kasb etmoqda. Diniy bag‘rikenglik turli e'tiqod vakillarining o‘zaro hurmat, hamkorlik va tinch-totuv yashash tamoyillariga asoslangan munosabatlarini anglatadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, diniy bag‘rikenglik darajasi yuqori bo‘lgan jamiyatlarda ijtimoiy ziddiyatlar nisbatan kam uchraydi hamda fuqarolar o‘rtasidagi ishonch darajasi yuqori bo‘ladi. Shu sababli diniy qadriyatlarni rivojlantirish jarayonida bag‘rikenglik, muloqot va o‘zaro hurmat tamoyillariga alohida e'tibor qaratish zarur. O‘zbekiston tajribasi ham diniy bag‘rikenglik va millatlararo totuvlikning barqaror taraqqiyot uchun muhim omil ekanligini ko‘rsatmoqda. Turli konfessiyalar vakillarining o‘zaro hamjihatlikda yashashi mamlakatdagi ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagilardan iborat:

globallashuv va diniy qadriyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta'sir tizimli ravishda tahlil qilindi;

diniy qadriyatlarning zamonaviy transformatsiya mexanizmlari aniqlandi;

O‘zbekiston sharoitida diniy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish omillari umumlashtirildi;

yoshlar tarbiyasida diniy qadriyatlarning ahamiyati ilmiy asoslandi;

diniy qadriyatlarni rivojlantirishning amaliy mexanizmlari taklif etildi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati

Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida "Dinshunoslik", "Falsafa", "Ma'naviyat asoslari", "Globallashuv va ma'naviyat" kabi fanlarni o‘qitishda foydalanilishi mumkin. Shuningdek, tadqiqot xulosalari ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish, yoshlar tarbiyasini takomillashtirish hamda diniy bag‘rikenglikni mustahkamlashga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqishda amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Din ishlari bo‘yicha qo‘mita. (2023). O‘zbekistonda diniy bag‘rikenglik va konfessiyalararo totuvlik: statistik va tahliliy ma’lumotlar. Toshkent.
2. Islom Karimov. (2008). Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. Toshkent: Ma’naviyat.
3. Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi. (2021). Islom ma’rifati va zamonaviy jamiyat. Samarqand.

4. Imom Moturidiy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi. (2022). Moturidiylik ta'limoti va diniy bag'rikenglik. Toshkent.
5. O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi. (2023). Dinshunoslik asoslari. Toshkent: Ziyo.
6. O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi. (2021). Globallashuv va diniy jarayonlar. Toshkent.
7. Hjarvard, S. (2008). The mediatization of religion: A theory of the media as agents of religious change. Northern Lights, 6(1), 9–26. https://doi.org/10.1386/nl.6.1.9_1
8. Hjarvard, S. (2011). The mediatization of religion: Theorising religion, media and social change. Culture and Religion, 12(2), 119–135. https://doi.org/10.1080/14755610.2011.579719
9. Norris, P., & Inglehart, R. (2011). Sacred and Secular: Religion and Politics Worldwide (2nd ed.). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511978097
10. Robertson, R. (1995). Glocalization: Time-space and homogeneity-heterogeneity. In M. Featherstone, S. Lash, & R. Robertson (Eds.), Global Modernities (pp. 25–44). London: Sage.
11. Riesebrodt, M. (2010). The Promise of Salvation: A Theory of Religion. Chicago: University of Chicago Press. https://doi.org/10.7208/chicago/9780226713945.001.0001
12. Woodhead, L. (2011). Five concepts of religion. International Review of Sociology, 21(1), 121–143. https://doi.org/10.1080/03906701.2011.544192
13. Berger, P. L. (2014). The many altars of modernity: Toward a paradigm for religion in a pluralist age. Boston: De Gruyter. https://doi.org/10.1515/9781614516476